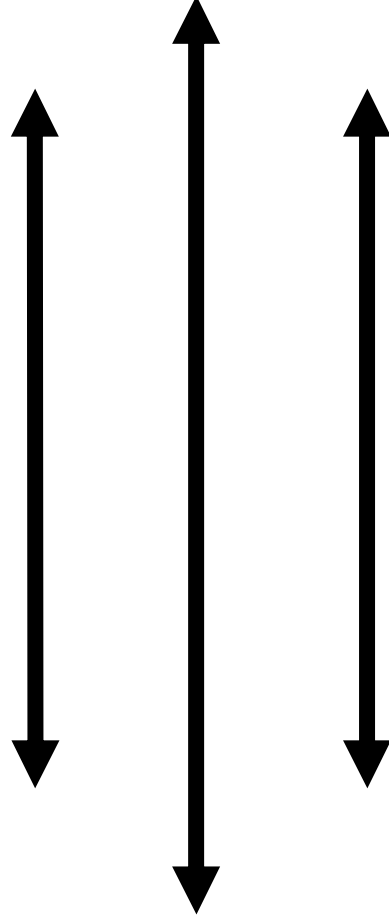
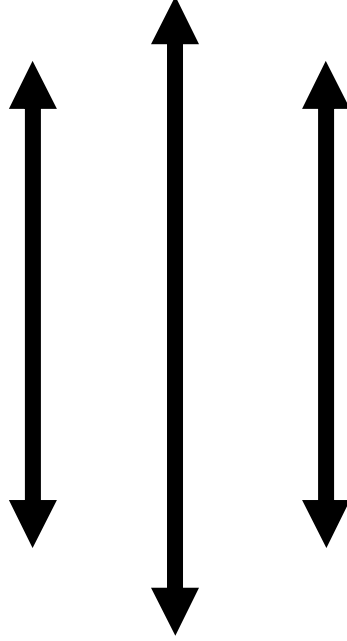


आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को बजेट बक्तव्य



धुनिवेशी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
खानीखोला, धादिङ
३ नं. प्रदेश, नेपाल
आषाढ, २०७५
तेस्रो नगरसभा बैठकमा
(२०७५ असार १० गते आईतवार)

नगर उपप्रमुख श्री निरु खरेलले
प्रस्तुत गर्नुभएको



आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को बजेट बक्तव्य



धुनिवेशी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
खानीखोला, धादिङ
३ नं. प्रदेश, नेपाल
२०७५ आषाढ

नगरसभाका आदरणीय अध्यक्ष एवं नगरप्रमुखज्यू

सभाका सदस्यज्यूहरु

१. धुनिवेशी नगरपालिको उपप्रमुख तथा बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिको संयोजकको हैसियतले यस गरिमामय तेस्रो नगरसभाको बैठकमा आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को बजेट प्रस्तुत गर्न पाउँदा गौरवान्वित छु ।

२. सर्वप्रथम मूलकको स्वतन्त्रता, सामाजिक न्याय सहितको लोकतान्त्रिक, गणतान्त्रिक मुल्य मान्यताको स्थापना, परिवर्तन र अग्रगमनका लागि भएका सबै प्रकारका क्रान्ति, संघर्ष एवं आन्दोलनमा सहादत प्राप्त गर्नुहुने नेपाल राज्य, धादिङ जिल्ला र धुनिवेशी नगरपालिकाका अमर शहिदहरुप्रति हार्दिक श्रदान्जली अर्पण गर्न चाहन्छु । शासन व्यवस्थाको उत्कृष्ट प्रणाली **संघीयता** हो । यस चरणसम्म मुलुकलाई ल्याईपुर्याउन भएका संघर्षहरु एवं जनआन्दोलनको क्रममा घाईते, वेपत्ता योद्धा, पिडित परिवार र नागरिकहरु प्रति समेत हार्दिक सम्मान व्यक्त गर्दछु । साथै जनताको ठूलो बलिदानी पछि स्थापना भएको संघीय नेपालको स्थानीय सरकारको नेतृत्व गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गर्नुहुने धुनिवेशी नगरका आम मतदाताहरुप्रति हार्दिक सम्मान र आदर प्रकट गर्दछु ।

आदरणीय अध्यक्ष महोदय,

नेपालको संविधानको धारा २३० र स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ७१ बमोजिम गत आर्थिक वर्षको यथार्थ खर्च, चालु आ.व.को प्रगति समीक्षा एवं संसोधित अनुमान संक्षिप्त रुपमा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

चालु आर्थिक वर्षको समीक्षा

क) योजना व्यवस्थापन

- चालु आ.व. २०७४।०७५ को लागि यस धुनिवेशी नगरपालिकाले प्रथम नगरसभाबाट २९० वटा विभिन्न आयोजनाहरु सडक, भवन, खानेपानी, सिंचाई कुलो, मठमन्दिर, पाटीपौवा, ऐतिहासिक सम्पदा संरक्षण सम्वर्द्धनसँग सम्वन्धित सानाठूला पूर्वाधारतर्फका योजनाहरुमा कुल रु १० करोड ८४ लाख ८९ हजार बजेट विनियोजन भएकोमा २०७५ जेष्ठ मसान्त सम्म २५० वटा आयोजनाहरु उपभोक्ता समिति मार्फत कार्यान्वयन हुने गरी सम्भौता भएका छन जुन लक्ष्यको ८६.२९ प्रतिशत हुन आउँछ ।

सडक र सडकपेटी

- सडक तर्फ ५ करोड १ लाख विनियोजन भएकोमा जेष्ठ मसान्त सम्म नयाँ ट्रयाक खोल्ने कार्य २९ किलोमिटर, सडक चौडा गर्ने कार्य २५ किलोमिटर, सडक ग्राभेलिड २३ किलोमिटर, ग्याभिन जाली भर्ने कार्य ५१४ मी., रिटेनिड वाल ३३० मिटर, पक्कि नाला १६३ मिटर, ह्युम पाईम विछ्याउने कार्य ४८ मिटर काम सम्पन्न भएको छ । राजमार्गको धार्के बजार एरियाको दायाँ बायाँ ८०० मिटर सडक पेटीको मर्मत कार्य भइरहेको छ । वडा नं. ८ मा खर्के डाँडा पिकनिक स्पोर्टको पुर्वाधार निर्माणको कार्य र महिला सेफ हाउसको मर्मत कार्य जारी रहेको छ । यसको लागि २ करोड ४३ लाख १६ हजार खर्च भएको छ ।

खानेपानी

- खानेपानी तर्फका योजनाहरूको कार्यान्वयन गर्नको लागि ३ करोड २६ लाख ५० हजार विनियोजना भएकोमा खानेपानीका इन्टेक १० वटा, पाइपलाइन विच्छाउने खन्ने पुर्ने कार्य २६ किलोमिटर, सार्वजनिक धारा निर्माण १२ वटा, पिभिसि हिल ट्याङ्क ५५ हजार लिटर बनाउने कार्य सम्पन्न भइसकेका छन् । ७५ हजार लिटरका आरसिसि २ वटा ट्याङ्की, ३० हजार लिटरका आरसिसि २ वटा ट्याङ्की, फेलो सिमेन्ट ट्याङ्की २० हजार लिटरको ६ वटा कार्यहरू असार मसान्त सम्म सम्पन्न हुनेछन् । दुई वटा डिप वोरिङको कार्य सम्पन्न भएको छ जसमा २ लिटर प्रति सेकेन्ड पानी आएको छ । एउटा डिप वोरीङको निर्माण कार्य जारी रहेको छ । सो कार्यको लागि हालसम्म १ करोड खर्च भएको छ ।

विद्युतिकरण

- विद्युत सेवा नपुगेका यस नगरमा वडा नं. ५ र ७ का बस्तीमा मा ४५ वटा विद्युत पोल गडिसकिएको र तार तान्ने कार्य जारी छ । असार मसान्त सम्म विद्युत लाईन सुचारु हुने विश्वास गरिएको छ ।

संस्कृति संरक्षणका योजनाहरू

- संस्कृति संरक्षणका कार्यक्रमहरूको लागि १ करोड ८४ लाख ९० हजार विनियोजन भएकोमा ६ वटा दाह संस्कार स्थलमा ट्रेसहरू निर्माण गरिएको छ, ५ वटा मन्दिर मर्मत एवं निर्माण भइसकेको र पक्की ५ वटा मन्दिर बन्ने क्रममा रहेका छन् । घाटमा जानको लागि पक्की गोरेटो बाटो निर्माण कार्य शुरु गरिएको छ ।

सरसफाई तथा शौचालय निर्माण

- धुनिवेशी नगरपालिकाको सबै घरधनीहरू मध्ये साविकको छत्रे देउरालीमा ८१ वटा, नौविसेमा ५९५, जिवनपुरमा ५० गरी जम्मा ७२६ घरधुरीमा शौचालय निर्माण हुन बाँकी रहेको छ । अन्य घरधुरीमा शौचालय निर्माण भएको छ । निर्माण हुँन बाँकी रहेका शौचालयहरू तत्काल निर्माणको लागि गैर सरकारी संस्था र नगरपालिकाको सहकार्यमा कार्य अगाडि बढाइएको छ ।

नक्सापास स्वीकृति

- जेष्ठ मसान्त सम्म घर नक्सा पास स्वीकृतिको लागि २३० निवेदन दर्ता हुन आएका छन् । त्यस मध्ये कानून र मापदण्ड पुगेका १५० घरहरूको स्वीकृती दिइएको छ ।

निजी आवास पुन निर्माण

- जेष्ठ मसान्त सम्म जम्मा लाभग्राही संख्या ७१५८ मध्ये पहिलो किस्ता प्राप्त गर्ने संख्या ६४४२, दोस्रो किस्ता प्राप्त गर्ने संख्या ३०१६ तेस्रो किस्ता प्राप्त गर्ने संख्या ९१८ जना रहेका छन् । यस्तै पहिलो किस्ता प्रक्रियामा रहेका ७१६ जना, गुनासोको निवेदन ३३१ जनालाई प्रक्रियामा पठाइएको छ । २७ वटा घरहरूमा प्रवलीकरणको कार्य भइरहेको छ । करिब ४९ प्रतिशत घरहरू निर्माणधिन अवस्था रहेका छन् ।

क्षेत्रगत कार्यक्रमहरू

कृषि तथा पशु विकास कार्यक्रम

- ट्राउट माछा पालनमा ५० घन मिटरको पोखरी निर्माण भएको, मिनि टेलर ८ ओटा वितरण गरिएको, २१ हेक्टर क्षेत्रफलको लागि फलफुल बगैँचा निर्माण कार्यक्रम संचालन गरिएको छ, धुनिवेशी न.पा. ५ मा जोन र पुराना पकेट कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको, आधुनिक प्लाष्टिक घर निर्माण, मिनिट्रेलर, पाइप, इलेक्ट्रिक मोटर वितरण गरिएको छ । नयाँ पकेट क्षेत्र सञ्चालनमा मौरीघार, मौरी गोला, मौरी उपकरण आदीमा अनुदान मार्फत नयाँ पकेट क्षेत्र कार्यक्रम संचालन गरिएको छ ।
- मासु पसल तथा डेरी पसल सुधार कार्यक्रम ६ वटा, उन्नत जातको बोका वितरण ३ वटा, कुखुरा चल्ला वितरण १८०० गोटा वितरण गरिएको छ । गोठ सुधार तथा च्याफ कटर तथा पशु रोग निधान सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गरिएको छ ।

शिक्षा तथा खेलकुद कार्यक्रम

- विद्यालयहरूमा लक्ष्य अनुसार सहयोगी कार्यकर्ता गोष्ठी, जेण्डर फोकल पर्सन गोष्ठी, धुम्रपान लागुपदार्थ सेवन विरुद्ध सडक नाटक, लेखा व्यवस्थापन तालिम, स्वास्थ्य र पोषण गोष्ठी सम्पन्न गरिएका छन् । ५ वटा विद्यालयमा बालमनोरोग समाधानार्थ मनोपरामर्श कार्यक्रम र ११ वटा विद्यालयमामा विपद् व्यवस्थापन तालिम सम्पन्न गरिएको छ ।
- सबै विद्यालयमा बालक्लव गठन र परिचालन गरिएको छ । विशेष भर्ना अभियान सञ्चालन गरी सबै विद्यालयका आ-आफ्नो सेवा क्षेत्रमा (५ देखि १२) वर्ष उमेर समुहका बालबालिका विद्यालय बाहिर छैन भनी घोषणा गरिएको छ । ३ वटा विद्यालयमा ICT Lab संचालन गरिएको छ ।
- सबै विद्यालयका प्रत्येक शिक्षकलाई अघिल्लो वर्षको सिकाई उपलब्धी लाई आधार मानी सिकाई उपलब्धी प्रक्षेपण गर्न लगाई सो प्राप्तीका लागि कक्षा शिक्षण अनुगमन र पृष्ठपोषण प्रदान गरिएको छ । सिकाई उपलब्धी शैक्षिक सत्र २०७३ मा भन्दा २०७४ मा २ अंकले

बढेको छ । स्थानीय तहबाट प्रथम पटक कानूनी व्यवस्था अनुसार कक्षा ८ को वार्षिक परिक्षा सञ्चालन गर्न सफल भएको छ । वडा नं. १ र २ मा १० वटा निरन्तर शिक्षा कक्षा संचालन गरिएको छ । विद्यार्थीलाई नियमित रूपमा पाठ्यपुस्तक र छात्रवृत्ति वितरण गरिएको छ ।

- सबै विद्यार्थीलाई शैक्षिक पात्रो सहित डायरी सबै शिक्षकलाई शैक्षिक पात्रो उपलब्ध गराइएको ।
- धुनिवेशी नगरपालिका आयोजक भई धुनिवेशी स्तरीय फुटबल प्रतियोगिता सञ्चालन गरिएको छ । धुनिवेशीका यूवाहरुलाई राष्ट्रिय एवं अन्तराष्ट्रिय स्तरको खेलकुदमा भाग लिन सहयोग प्रदान गरिएको छ ।

स्वास्थ्य सेवा

- आ.व. २०७४/०७५ को जेष्ठ मसान्त सम्म १६६२४ जनालाई स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट उपचार सेवा प्रदान गरिएको छ ।
- विपन्न नागरिक औषधी उपचार सहायता कार्यक्रम अन्तर्गत ५६ जनालाई मृगौला, मुटु रोग, क्यान्सर पिडितहरुलाई प्रति व्यक्ति १० हजार उपलब्ध गराइएको छ ।
- खोप क्लिनिक १२६ र गाउँघर क्लिनिक १३५ पटक सञ्चालन गरिएको छ ।
- आमा समूह बैठक २५२ पटक सञ्चालन गरिएको छ ।
- सुरक्षित मातृत्व सेवा १६३ जनालाई प्रदान गरिएको छ ।
- ३४ प्रकारको औषधी खरिद गरी स्वास्थ्य चौकी मार्फत निशुल्क वितरण गरिएको छ ।
- परिवार नियोजन सेवा १२७२ जनालाई प्रदान गरिएको छ ।
- नगरपालिका क्षेत्रका २१६० बालबालिकाहरुलाई भिटामिन ए उपलब्ध गराइएको छ ।
- विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा सञ्चालन गरिएको छ ।

महिला तथा बालबालिका

- समूह समितिका १२० सदस्यलाई अनुशिक्षण प्रदान गरिएको छ ।
- मनोसामाजिक परामर्श कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
- हिंसा पिडित महिलाहरुको लागि सेफ हाउस मर्मतको कार्य भईरहेका छ ।

पर्यटन तर्फ

- थाह नगरपालिका मकवानपुर र यस नगरपालिकाको संयुक्त आयोजनमा तोप्लाड, सीतापाईला, मनकामना र कोटकीकालिका आसपासको क्षेत्रलाई संयुक्त रूपमा पर्यटकिय स्थलको रूपमा विकास गर्नलाई संयुक्त कार्ययोजना बनाउने सम्बन्धमा छलफल कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ । खर्के डाँडामा पिकनिक स्थल निर्माण गर्न आवश्यक पुर्वाधारका निर्माण भईरहेको छ ।

शासकीय सुधार, सुशासन प्रवर्द्धन, संस्थागत क्षमता विकास

- धुनीबेशी नगर कार्यपालिकाको कार्यालयको कार्यालय संचालनको लागि दुई वटा भवन भाडामा लिईएको छ ।
- वडा कार्यालयहरु साविकका गा.वि.स. केन्द्र रहेको तीन स्थानबाट सयुक्त वडा कार्यालयको रूपमा संचालन भएकोमा हाल ९ वटै वडा कार्यालयहरु व्यवस्थित रूपमा सञ्चान गरी वडा कार्यालयबाटै वडाबासीलाई सेवा प्रदान गरिएको छ ।
- कार्यालय संचालनका लागि न्यूनतम भौतिक पुर्वाधार तयार गरिएको छ । वडा नं. ३ को वडा कार्यालयको लागि निशुल्क जग्गाको व्यवस्था मिलाईएको छ ।
- हालसम्म ७ वटा ऐन, ३ वटा नियमावली, १८ वटा कार्यविधि र १/१ वटा दिग्दर्शन तथा मापदण्ड नगरवाट पारित भई राजपत्र समेत प्रकाशन गरिसकिएको छ ।
- न्यायिक समितिले विवादहरुको निरुपणको कामकाज गर्दै आएको छ । हाल सम्म हाल सम्म ३२ वटा विवाद न्यायिक समितिमा दर्ता भएकोमा १७ वटा मेलमिलाप भएको, ७ वटा पेसीमा रहेका, २ वटा जिल्ला तहमा र ३ वटा लेनदेनको विषय भएकोले प्रहरी कार्यालयमा विवाद निरुपणको लागि पठाईएको छ ।
- स्थानीय तह संचित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) को प्रयोग गरी वित्तीय व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी एवं पारदर्शी बनाईएको छ ।
- जेष्ठ नागरिक तथा दिर्घ सेवा सम्मान (सामाजिक सुरक्षा) लाभग्राहीको विवरण अनलाईन प्रणालीमा लुगिएको छ । सामाजिक सुरक्षा तर्फ अन्तिम किस्ता वितरण गर्न वडा कार्यालयमा रकम पठाइ वितरण भईरहेको छ ।
- नगरकार्यपालिका र वडा कार्यालयको सेवा प्रवाह छिटो छरितो बनाउन विभिन्न फारमहरुको ढाँचाहरुको तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याईएको छ ।
- नगर कार्यपालिकाको कार्यक्रमहरु र कार्यान्वयनको अवस्थाहरु एवं प्रगतिहरु नियमित रूपमा संचार माध्यमवाट सार्वजनिकीकरण गर्ने व्यवस्था मिलाईएको छ ।
- नगर कार्यपालिकाको कार्यालयलाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाउन शुरुवात गरिएको छ ।

- महिला तथा यूवाहरुको व्यक्तित्व विकास गर्नको लागि ३५ जना यूवा यूवतीहरुलाई लेखनसिप तालिम प्रदान गरिएको छ ।
- कर्मचारी र जनप्रतिनिधिको क्षमता विकासका कार्यक्रम संचालन गरिएको छ ।
- धुनिवेशी नगरपालिकाको मोवाईल एप्स सञ्चालन गरिएको छ ।
- अनलाईन योजना सफ्टवेयर तयार गरिएको छ ।
- डिजिटल नगर प्रोफाइलको कार्य सुरुवात गरिएको छ ।
- नगरपालिकोको अनुरोध र जिल्ला सुरक्षा समितिको सहयोगमा राजमार्गमा ट्राफिक जाम र दुर्घटना न्यूनीकरणको लागि खत्रीपौवामा अस्थायी प्रहरी बिट राखिएको छ ।
- पुर्ननिर्माण र नगरपालिकाको समग्र सेवा प्रवाहको विषयमा गैर सरकारी संस्था समेतको साभेदारीमा सार्वजनिक सुनुवाई गरिएको छ ।
- संचारकर्मी एव अन्य सरोकारवालको उपस्थितिमा नगरबाट निर्माण भएको कानूनहरुको सार्वजनिकीकरण र नगरबाट भएका काम कारवाहीको समीक्षा प्रस्तुत गरिएको छ ।
- राजनैतिक दलहरु, पूर्व जनप्रतिनिधि, उद्योगी व्यवसायीहरु सँग नीति कार्यक्रम एवं बजेटका सम्बन्धमा राय परामर्श छलफल कार्यक्रम गरिएको छ ।

आन्तरीक आय तर्फ

- हाल सम्म कुल आन्तरीक राजश्व असुली रु. १ करोड ३४ लाख ८३ हजार रहेको छ ।

शिर्षक	आय रु. हजारमा
नक्सापास दस्तुर	१७ लाख २३ हजार
विभिन्न दस्तुर	१ लाख ३२ हजार
व्यवसाय कर	५१ लाख ७७ हजार
सिफारिस दस्तुर	२४ लाख ६४ हजार
पन्जीकरण शुल्क	१ लाख १० हजार
मालपोत कर	७ लाख ६४ हजार
पर्यावरणीय शुल्क	३१ लाख १० हजार

आदरणीय अध्यक्षज्यू

अब म नगरका प्रमुख समस्या, चुनौति एवं सम्भावनाका अवसरहरु प्रस्तुत गर्न गईरहेको छु ।

अनेकन सम्भावनाहरुका बीच केही समस्या र चुनौति हाम्रा सामु अवश्य छन् । जसको समाधान छैन त्यो समस्यानै हैन । चुनौति र समस्याहरुलाई अवसरमा परिणत गर्न हामी प्रतिवद्ध भएर लाग्ने नै छौं । नगरका समस्याहरुको यथोचित समाधानको लागि हामी सबै एकजुट भएर लाग्न सबै नगरवासीहरुलाई आग्रह गर्दै धुनिवेशी नगरका प्रमुख समस्याहरुलाई देहाय अनुसार प्रस्तुत गरेको छु ।

- नयाँ नगरपालिका भएको हुँदा आधारभुत पूर्वाधारहरुको कमी रहेको छ ।
- राजमार्ग आसपासका होटलहरुमा खुला शौचालय, खोलाखोल्सीमा फोहोर फाल्ने, इटाभट्टा वरपरका खुलाक्षेत्रमा दिसापिसाव गरी पानी प्रदुषण भएको छ ।
- इटाभट्टा लगायत अन्य कलकारखानाहरुको विकास हुँदै जाँदा औद्योगिक प्रदुषण बढ्दै गएको छ ।
- भू उपयोग नीति बन्न नसक्दा जग्गाको अव्यवस्थित प्रयोग बढ्दै गएको छ । खेतियोग्य जमिनको प्रयोग खेति गर्ने कार्यमा घट्दै गएको छ ।
- राजमार्ग क्षेत्रमा बढ्दो सवारी दुर्घटनाको कारण मृत्यु, अंगभंग हुने, जिउधनको असुरक्षा भएको छ ।
- भुकम्पको कारण पानीको मूल सुक्न गई जीवनपुर लगायतका ठूला बस्तीमा स्वच्छ खानेपानी समस्या देखिएको छ ।
- कार्यालयको भवनको लागि आफ्नै जग्गा नभएको, जग्गाको मुल्य अत्याधिक रहेकोले भाडाको घरमा कार्यालय संचालन गर्नुपरेको छ ।
- जनशक्ति र जनप्रतिनिधिहरुको क्षमता विकासमा अवसरहरुको कमी रहेकोछ ।
- जिल्लास्थित कार्यालयहरुबाट धुनिवेशी नगर क्षेत्रको कानून अनुसार पाउनु पर्ने विषयगत आवश्यक सूचना, तथ्याङ्क लगायतका विवरण समयमै प्राप्त हुन नसकेको अवस्था छ ।
- आन्तरीक आय न्यून रुपमा परिचालन भएको र विकासको माग सम्बोधन गर्न साधनको न्यूनता रहेको छ ।
- राजमार्ग क्षेत्रका होटलको सेवा प्रवाह उपभोक्ता मैत्री बनाउने, गुणस्तर, मुल्य र परिमाणलाई यथार्थपरक बनाउने र आम जनसाधारणलाई होटलको सेवाप्रति सकारात्मक बनाउन सकिएको छैन ।

- सामुदायिक विद्यालयहरूको शैक्षिक गुणस्तर बढाउने, शिक्षकको क्षमता विकास, विद्यार्थीको कक्षा छोड्ने दर घटाउने र विद्यालयको सूचकको आधारमा अनुगमन गर्न सकिएको छैन ।
- निर्माण सामग्रीहरूको अभाव, दक्ष जनशक्तिको कमी, प्राविधिकहरूको उचित र यथार्थ परामर्श हुन नसक्दा पुनर्निर्माणको गति सोचेजति बढाउन सकिएको छैन । अनुदान सम्झौता बाहेक नीतिगत व्यवस्था, प्राविधिक कर्मचारीहरूको खटनपटक र निगरानी, अनुदान रकम भुक्तानी लगायतका विषयमा नगरपालिकाको भूमिका र जिम्मेवारी नहुँदा पुनर्निर्माणले गति लिन सकेको देखिदैन ।
- काठमाण्डौं उपत्यकाको फोहोरमैला डम्पिङ साईट रहेको ओखरपौवाको लिचेड कोल्पुखोलामा मिसिदा धुनिवेशीका कृषकहरूको खेतियोग्य जमिन, वालीनाली र स्वास्थ्यमा असर परेको छ ।

धुनिवेशीका सम्भावनाहरू :

नगरको विकासका लागि समस्या एवं चुनौतिहरू भएता पनि केही सम्भावना र अवसरहरू पनि रहेका छन् । यो नगर संघीय राजधानी काठमाडौं संग जोडिएको छ । न्यूनतम शहरी सुविधा समेत नभएको यस नगरलाई समृद्ध नगरको रूपमा विकास गर्न यिनै सम्भावनाका क्षेत्रहरू प्रवर्द्धन हुने गरी नीति कार्यक्रम र बजेट निर्देशित गर्ने प्रयास गरिएको छ । नगरका मुख्य सम्भावनाहरूलाई निम्नानुसार उल्लेख गरेको छु ।

- काठमाडौंको नजिक हुनु, मुख्य राजमार्गहरू यही नगर हुँदै संचालनमा रहनु, सुरुडमार्ग र अन्य बैकल्पिक मार्गहरू निर्माण पश्चात राजधानी शहरको प्रवेशद्वारको रूपमा विकास हुने सम्भावना रहेको छ ।
- प्राविधिक शिक्षालय निर्माणको थालनी भएसँगै दक्ष जनशक्ति उत्पादनको सम्भावना बढेको छ ।
- औद्योगिक र कृषि उत्पादनको बजारसम्मको सहज पहुँच र खपत हुन सक्ने अवस्था रहेको छ ।
- तरकारीखेति, कुखुरापालन, ह्याचरी, गाई फार्म, बाखा फार्म, फलफूल, तोप्लाड आसपासको परम्परागत आलुको उत्पादन जस्ता क्षेत्रमा कृषि विकासको उच्च सम्भावना छ । साथै हावापानी र भौगोलिक बनावटको विविधताको कारणले वाली विविधीकरणको सम्भावना रहेको छ ।
- आन्तरीक तथा बाह्य पर्यटन अभिवृद्धिको लागि होटल व्यवसाय गर्न र अन्य पर्यटक क्षेत्रको विकासको लागि चन्द्रागिरी, नागार्जुन र थाहा नगरका सिमा र आसपासका क्षेत्रमा पर्यटन क्षेत्रको विकास होमस्तेको सम्भावना रहेको छ ।
- हिमाल,पहाल र तराईलाई भल्काउने सवैखाले हावापानी र ८ वटा ठूला हिमालको दृश्यावलोकन गर्न सकिने तोप्लाडदेखि बाह्रै महिना हुस्सु कुहिरो र सित नपर्ने जीवनपुर र छत्रेका डाँडाहरू साथै गोरखावाट फूलपाती लिएर आएका पुजारीले विश्राम गर्ने ऐतिहासिक कोटकी कालिका मन्दिर र बच्छलादेवी, कालिदेवी, सेतिदेवी, देवीदउराली र गोरखनाथ बावा

जस्ता धार्मिक सम्पदाहरु र ऐतिहासिक एवं सांस्कृतिक महत्वका पाटी, पौवा, सत्तल चौतारीहरु धुनिवेशीको पहिचान प्रतिक रहेका छन् ।

- औद्योगिक नगरको रुपमा विकास गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ ।
- उत्प्रेरित, उद्यमशील, जागरुक, सचेत एवं विकासप्रति प्रतिबद्ध धुनिवेशी नगरवासी नै नगर विकासको सबैभन्दा ठूलो सम्भावनाको रुपमा लिएको छ ।

आदरणीय अध्यक्ष ज्यू,

अब म आगामी आर्थिक वर्षको लागि प्रस्तावित बजेटका उद्देश्य, प्राथमिकता र मुख्य मुख्य नीतिहरु प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहान्छु ।

- नेपालको संविधानले व्यवस्था गरेको प्रस्तावना, मौलिक हक, राज्यको दायित्व र निर्देशक सिद्धान्तमा उल्लेख विभिन्न व्यवस्था एवं संविधानको अनुसूची ८ अनुसारको स्थानीय तहको अधिकार सूची, केन्द्र सरकारले लिएका राष्ट्रिय लक्ष्यहरु र मार्गदर्शनहरु, प्रदेश सरकारका नीतिहरु, नगरका सम्भावना र अवसरहरु, श्रोत साधनको उच्चतम परिचालन, विभिन्न क्षेत्रबाट दिईएका सुझाव एवं नगरवासीहरुको माग, चाहाना, दैनिक आवश्यकताको परिपूर्ति गरी विकासलाई नयाँ ढंगबाट अगाडी बढाउने र सिमित श्रोत र साधनको अधिकतम परिचालन गर्ने आधारको रुपमा यो बजेटलाई लिएको छु ।
- समृद्ध नेपाल, खुसी नेपालीको राष्ट्रिय अभियानलाई स्थानीयकरण गर्दै समृद्ध धुनिवेशी, खुसी नगरवासी अभियान अनुसार नगरवासीहरुले दिर्घकालमा अनुभुत गर्ने खालको विकास कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गर्न बजेट बाँडफाँड गरिएको छ ।
- धुनिवेशीलाई केही वर्ष भित्र मध्यम आयस्तर भएको नगरको रुपमा विकास गर्ने लक्ष्य निर्धारण गरी आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक एवं भौतिक पूर्वाधार विकास गर्दै नगरलाई रुपान्तरण गर्ने दिशामा यो बजेट लक्षित रहेको छ ।
- शिक्षा, स्वास्थ्य, आर्थिक विकास, कृषि, स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाई, सिंचाई र सूचना प्रविधिको विकास एवं प्रतिव्यक्ति आय वृद्धि, गरीबी न्यूनीकरण, मानव विकास सूचाङ्क वृद्धि, औषत आय वृद्धि लगायतका विकासका राष्ट्रिय सूचकहरुमा यस नगरलाई राष्ट्रिय औषत सूचक भन्दा माथी पुऱ्याउने गरी विकास कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।

आदरणीय अध्यक्षज्यू,

बजेटका उदेश्यहरुलाई संक्षेपमा देहाय अनुसार प्रस्तुत गरेको छु ।

- क. कृषि क्षेत्रमा व्यवसायीकरण गरी उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउने ।
- ख. सडक पूर्वाधारहरुको विकास गर्ने ।
- ग. खानेपानी तथा सरसफाई सुविधा विस्तार गर्ने ।
- घ. शिक्षा, स्वास्थ्य जस्ता सामाजिक क्षेत्रहरुको गुणस्तरमा सुधार गर्ने ।
- ङ. सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई छिटो, छरितो, जनमुखी, जिम्मेवार र जवाफदेही बनाउने ।
- च. सुशासनयुक्त नगरको रूपमा विकास गरी नागरिक मैत्री नगर निर्माण गर्ने
- छ. उपलब्ध साधन श्रोत, अवसर तथा क्षमताको उच्चतम विकास र उपयोग गरी आर्थिक तथा मानवीय विकास गर्ने ।

बजेटका प्राथमिकताहरु :

अव म आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को बजेट विनियोजनका प्राथमिकताहरु उल्लेख गर्न चाहान्छु ।
नगर विकासको अवस्था र सम्भावना र नगरवासीहरुको विकास आकांक्षालाई मध्यजनर गर्दै **समृद्ध धुनिवेशी, खुसी नगरवासीको** लक्ष्य सफल पार्न उपलब्ध मानवीय श्रोत, भौतिक पूर्वाधार र समग्र आर्थिक क्षेत्रको क्रियाशीलता समेत विश्लेषण गरी गत आर्थिक वर्षमा तोकिएका नीतिगत प्राथमिकतालाई समेत निरन्तरता दिदै देहाय बमोजिमको प्राथमिकता निर्धारण गरेको छु ।

- क. शहरी आधारभूत सेवाहरु खानेपानी, सडक यातायात सञ्जाल विकास, विस्तार एवं स्तरोन्नती, ढल निकास, खानेपानी तथा सरसफाई एवं वातावरण सन्तुलन र विकास गर्ने ।
- ख. कृषि, पशुपालन, सहकारी क्षेत्रको आधुनिकीकरण, व्यवसायीकरण एवं यान्त्रिकरण, व्यापार प्रवर्द्धन, पर्यटन विकास, पूर्वाधार विकास गरी रोजगारी अभिवृद्धि र गरीबी न्यूनीकरणमा जोड दिने
- ग. शिक्षा र स्वास्थ्य क्षेत्रमा गुणस्तर सुधार एवं सरसफाई तथा फोहरमैला व्यवस्थापन गर्ने ।
- घ. महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, अशक्त अपाङ्ग, दलित, आदिवासी जनजाति, पिछडिएका वर्ग र अति गरिव तथा सिमान्तकृत समुदायको शसक्तिकरण र सवलीकरणमा जोड दिने ।

- च. नगरपालिका तथा सरोकारवालाहरूको संस्थागत क्षमता सुदृढिकरणका लागि योजनाबद्ध दीगो शहरी विकास एवं सुरक्षित आवासका लागि आवश्यक नीति तर्जुमा गर्ने ।
- छ. योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कनमा जनसहभागिताको सुनिश्चितता गर्ने ।
- ज. विकासमा संघीय सरकार, प्रदेश सरकार एवं गैर-सरकारी तथा निजी क्षेत्रसँग सहकार्य र साभेदारी गर्ने ।
- झ. नगरको सेवा प्रवाह र विकास प्रक्रियालाई प्रभावकारी बनाउन समग्र प्रशासकीय व्यवस्थालाई, स्वच्छ, निष्पक्ष, परिणामुखी, जवाफदेही, पारदर्शी र उत्तरदायी बनाउने ।
- ञ. आन्तरीक आयलाई वृद्धि गर्दै विकासको लागि चाहिने श्रोतको न्यूनतालाई पूर्ति गर्दै जाने ।

सभाका आदरणीय अध्यक्षज्यू

अब म बजेटको क्षेत्रगत, नीति तथा कार्यक्रम तथा मुख्य मुख्य क्षेत्रमा विनियोजित बजेट प्रस्तुत गर्न चाहान्छु ।

आर्थिक विकास क्षेत्र :

कृषि, पशु तथा सहकारी

- कृषि क्षेत्रलाई रोजगारमूलक, नाफामूलक र व्यवसायीक पेशाको रूपमा विकास गरिनेछ । यसको लागि मल, बीउबीजन, यन्त्र उपकरण, प्रविधि, बजारीकरण र गुणस्तरमा सुधार गरिनेछ । उत्पादन पकेट क्षेत्र विकास कार्यक्रम, ब्लक कार्यक्रम, कृषि जोन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईएको छ ।
- व्यवसायिक पशु फार्म प्रवर्द्धन गरिनेछ । नश्ल सुधार, कृतिम गर्भाधारण, पशु आहार विकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । उपभोक्तालाई स्वच्छ, मासुजन्य पदार्थहरू उपलब्ध गराउन मासुपसल सुधार कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- सहकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरी व्यवसायीक बनाईनेछ । सहकारीको पूँजी वृद्धि गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ । दुग्ध सहकारीहरूको संस्थागत क्षमता विकास गर्न बस्तुगत एवं प्राविधिक सहायता उपलब्ध गराईनेछ । यसको लागि रु. ५ लाख विनियोजन गरेको छु ।
- यस नगरक्षेत्रको कृषि उपजको बजारीकरणको लागि धार्के कृषि बजारको पूर्वाधार निर्माण एवं यान्त्रीकरण गरिनेछ । यसको लागि रु. २० लाख विनियोजन गरिएको छ ।

- **उद्योग र कृषि सुन्दर सम्पन्न धुनिवेशी** अभियानलाई सफल बनाउन कृषि पेशाको व्यवसायिकरण गर्न, निम्न आय भएका यूवाहरूलाई कृषि पेशामा आकर्षित गर्न र कृषि क्षेत्रमा लगानी क्षमता बढाउने कार्यको लागि कृषक र कृषकहरूको समुहलाई सामुहिक जमानतमा सहकारी मार्फत वार्षिक ३ प्रतिशत सहूलियत व्याजदरमा कृषि ऋण उपलब्ध गराइनेछ । यसको लागि **रु.१ करोडको कृषि उद्यमशिलता प्रवर्द्धन कोष** स्थापना गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- वातावरण संरक्षणमा समेत योगदान दिने, व्यक्तिको आयआर्जन क्षमता बढ्ने एवं हरियाली बढ्ने हुँदा कम्तिमा **एक घर दुई फलफूल विरुवा** कार्यक्रम अन्तर्गत फलफूल विरुवा खरिदमा ५० प्रतिशत अनुदानमा उपलब्ध गराइने छ । जसको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु । चिसापानी, खावा, लिखु, गर्दुम मजुवा लगायत लेक क्षेत्रमा परम्परागत रूपमा गरिदै आएको आलु खेतिको उत्पादन बढाउन, व्यवसायीक र बजारीकरण गर्न विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- कृषि, पशु विकासलाई नगरको उच्च प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रको रूपमा राखि सो क्षेत्रको कार्यक्रम संचालन गर्न **रु.२ करोड ५० लाख बजेट** विनियोजन गरेको छु ।

सिंचाई :

- केन्द्र तथा प्रदेश सरकार एवं राष्ट्रिय पुर्ननिर्माण प्राधिकरणसंगको सहकार्य र समन्वयमा कृषि क्षेत्रको उत्पादकत्व बढाउन साना, मझौला र ठूला सिंचाई आयोजना कार्यान्वयन गरिनेछ ।

घरेलु उद्योग :

घरेलु उद्योगहरूको प्रवर्द्धन गर्न उद्यमीहरूलाई मागको आधारमा नयाँ प्रविधिमा आधारित सीप, ज्ञान तालिम कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

पर्यटन :

- आन्तरीक तथा बाह्य पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि पर्यटकीय स्थलहरूको पहिचान, विकास, संरक्षण गर्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- काठमाण्डौं उपत्यका र आन्तरीक पर्यटनलाई समेत मध्यनजर गरी खर्केडाँडालाई पिकनिक स्थलको रूपमा विकास गरिनेछ । यसको लागि रु. २० लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ

। वडा नं. २ को सानोचौर पिकनिक स्थल पूर्वाधार विकासको लागि रु. ७ लाख विनियोजन गरिएको छ ।

- परिवर्तनका लागि भएका क्रान्ति, संघर्ष एवं आन्दोलनको क्रममा धुनिवेशी नगरका शहिद, वेपत्ता भएका व्यक्तिहरुको सम्मान गर्दै चिरकालसम्म उहाँहरुको योगदानलाई स्मरण गरिरहन सहिदपार्क निर्माणको लागि सम्भाव्यता अध्ययन र पूर्वाधार निर्माण गर्न बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
- ऐतिहासिक, सांस्कृतिक एवं पर्यटकीय सम्पदाको रूपमा रहेका पाटी, पौवा, सत्तल, चौतारा, मठमन्दिर, गुम्बा जीर्णोद्वारा गर्न रु ५० लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
- पर्यटकीय स्थल तोप्लाडलाई थाहा नगरपालिका, मकवानपुर र प्रदेश सरकारको सहकार्य र साभेदारीमा समपुरक कार्यक्रम अन्तर्गत संयुक्त रूपमा एकिकृत कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- आन्तरीक तथा बाह्य पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि होम स्टे, ट्रेकिङ, हाईकिङ कार्यको लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- पर्यटन क्षेत्रको विकासको लागि रु. ३२ लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

पूर्वाधार :

सडक :

- नगरको आर्थिक सामाजिक विकासलाई गतिशील बनाउन, नगरवासीलाई पुर्याइने सेवालाई प्रभावकारी बनाउन, आर्थिक सामाजिक सांस्कृतिक एकिकरण गर्न र भौगोलिक सन्तुलन कायम गरी सर्वाङ्गिक विकासमा टेवा पुऱ्याउन सडक यातायातको महत्वपूर्ण योगदान रहेको छ । रणनीतिक एवं आर्थिक महत्वका सडकहरुको पूर्वाधार विकासमा विशेष जोड दिईएको छ ।
- संघीय राजधानी काठमाण्डौंलाई देशका अन्य भागसंग जोड्ने मुख्य राजमार्ग यही नगरपालिका हुँदै जाने र प्राथमिकता प्राप्त काठमाण्डौं नौविसे सुरुडमार्गको प्रवेश बिन्दु समेत यही नगरपालिकामा रहेकोले यस नगरलाई गेटवे सिटी - धुनिवेशी को रूपमा विकास गर्ने लक्ष्यका साथ सडक पूर्वाधारहरुको विकास गरी बस्ती विकास गर्ने योजना अनुरूप बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

- यस नगरक्षेत्रको नौ वटै वडामा साना ठूला गरी कुल १९६ वटा सडक रहेका छन् । नगरभित्रका राष्ट्रिय राजमार्ग, सहायक राजमार्ग सहित ग्रामीण सडकहरूको कुल लम्बाई ३५१ कि.मी. रहेको प्रारम्भिक तथ्याङ्क तयार भएको छ । नगर यातायात गुरुयोजना निर्माण भईरहेको छ । सोही योजना अनुसार सडकहरूको वर्गिकरण गरिनेछ । गुरुयोजनाले तोकेका आर्थिक, सामाजिक एवं रणनीतिक महत्वका कच्ची सडकहरूलाई आगामी ४ वर्ष भित्र कालोपत्रे गर्ने लक्ष्य सहित सडक चौडा गर्ने, मोड काट्ने, ग्रेड मिलाउने, नाली निर्माण, जाली भर्ने र ग्राभेल गर्ने कार्य गरिनेछ ।
- नगरकेन्द्र, वडाकेन्द्र र मुख्य बस्तीहरू जोड्ने आर्थिक, सामाजिक एवं रणनीतिक महत्वका सुवानागाउँ चिलाउनेगाउँ भन्ज्याङपोखरी डुमैचौर महेशफाँट सडक तर्फ रु ५० लाख, कोलाचौर जीवनपुर स्टोरमोड कोल्पु सडक तर्फ ५० लाख, धार्के सुवारा जीवनपुर कोल्पु सडक तर्फ ४० लाख, हेल्थपोष्ट तोप्लाड सीतापाईला मजुवा लिखु सडक तर्फ ३५ लाख, दमाहा ढुंगा कोल्पुखोला सडक तर्फ २५ लाख, पासाङखेल बाह्रविसे खावा मजुवा सडक तर्फ २५ लाख, पिपलमोड सापकोटाचौर महेशफाँट सडक तर्फ २५ लाख, नौविसे दोभान लिखु सडक तर्फ २५ लाख, गणेशमार्ग खर्केडाँडा सिक्रेखोला सडक तर्फ २५ लाख, रेशमखेति मछिन्द्रावन खैरनी सडकतर्फ २५ लाख र जुगेडी डिल्लिसावित्री चापागाईथोक पिपलमोड सडक तर्फ २५ लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ । माथी उल्लेखित सडक सहित नगरक्षेत्र भित्रका कुल ४२ वटा सडक योजनाहरू कार्यान्वयन गर्न कुल ५ करोड १६ लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
- नगरक्षेत्र भित्र निर्माण गरिने सडकहरू वातावरणमैत्री बनाउन साथै सडकको दीगोपना कायम गर्न सडकको दायाँबाया निगालो, अग्निसोका साथै विभिन्न जातका विरुवाहरू वृक्षारोपण गर्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

खानेपानी तथा सरसफाई

- स्वच्छ खानेपानी स्वस्थ जीवनको आधार हो । यसलाई संवैधानिक मौलिक हक र आधाभूत मानव अधिकारको रूपमा व्यवस्था गरिएको छ । संघीय सरकारले आगामी ३ वर्ष भित्र सबै नागरिकलाई आधारभूत खानेपानी पूर्वाधारमा पहुँच सुनिश्चित गर्ने नीति एवं कार्यक्रम घोषणा गरेको सन्दर्भमा यस नगरपालिकाले समेत राष्ट्रिय लक्ष्यलाई

आत्मसात गर्दै स्वच्छ खानेपानी पूर्वाधारमा पहुँच पुर्याउने नीति लिई उच्च प्राथमिकतामा राखेको छ ।

- विनासकारी भुकम्प, जलवायू परिवर्तन, वातावरणीय प्रभाव, शहरीकरण, अव्यवस्थित बस्ती विकास, औद्योगिककरणको कारण खानेपानीका मूलहरु सुक्दै जाने, पानी प्रदुषित हुने जस्ता चुनौतिहरु रहेतापनि श्रोत न्यून भएका क्षेत्रहरुका वासिन्दाहरुको लागि खानेपानीको व्यवस्था गर्न भुमिगत जल तान्ने प्रविधि (डिप बोरिड) का कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ । लिफ्टिड प्रविधिवाट हुने खानेपानी योजना संचालनमा सौर्य उर्जाको प्रयोगमा प्राथमिकता दिईनेछ । खानेपानीका मुल तथा मुहान संरक्षण गर्न वरिपरी वृक्षारोपण लगायतका जलाधार संरक्षण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- नगर खानेपानी गुरुयोजना तयार गरी सोको आधारमा अधुरा योजनाहरु पुरा गर्दै लगिनेछ । योजनाको लागत, प्रभावकारीता र सम्भाव्यताको सुनिश्चितताको लागि मुख्य खानेपानी योजनाहरु संचालन पुर्व नै विस्तृत ईन्जिनियरिड सर्भेक्षण गरी योजना कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- धुनिवेशी नगरलाई पूर्ण सरसफाई युक्त नगरको रुपमा विकास गर्न हालसम्म सौचालय निर्माण हुन बाँकी घरहरुमा अनिवार्य रुपमा शौचालय निर्माण गर्न विशेष अभियान संचालन गरिनेछ ।
- मुख्य राजमार्ग क्षेत्रका आसपासका खोला खोल्सीहरु, सार्वजनिक स्थानहरुमा प्रदुषण बढ्दै गएको पाईएको छ । कतिपय स्थानमा सेफ्टी ट्याङ्की सिधै नदी तथा खोलाहरु मिसाउने कार्य भएको पाईएकोले सोको कडाईकासाथ नियमन गरिनेछ ।
- फोहोर व्यवस्थापन कार्यको लागि फोहोर विसर्जन स्थल निर्माण गरिनेछ । फोहोर व्यवस्थापन कार्यमा काठमाण्डौ महानगरपालिका, फोहोरमैला व्यवस्थापन श्रोत परिचालन केन्द्रको सहयोग लिई निजी क्षेत्रसंगको साभेदारीमा फोहोरमैलाको उचित व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा विस्तृत ईन्जिनियरिड सर्भेक्षण भएका सवै योजनाहरुमा बजेट विनियोजन गरिएको छ । माथिल्लो ठोस्नेखोला सोलढुङ्गा, काफलचौर, छापथोक खत्रीगाँउ खानपानी योजना तर्फ ४० लाख, बोसी ओडारे कात्तिके रानागाउँ नयाँबस्ती जलदेवी नमूना खानेपानी योजना तर्फ ३० लाख, हावाघर उप्रेती गाउ मगर गाउ वृहत खानेपानी योजना तर्फ २५ लाख, मंगली कुखुरे डिपबोरिड खानेपानी आयोजना तर्फ २५

लाख, कोटकी कालिका डिपवोरिड खानेपानी आयोजना तर्फ २५ लाख, नेवार गाउ डिप वार्डिड खानेपानी योजना तर्फ २५ लाख, देवीस्थान पानीघाट काउले खानेपानी आयोजना तर्फ २५ लाख, भदौरे बरथुम्की खानीपानी ट्यांकी निर्माण तथा मर्मत योजना तर्फ २५ लाख, सेढाईगाउँ च्यालेचौर पुरानोडाडा गैरीखेति, वेल्डाडा, चारसय छत्रेपाटी खानेपानी तर्फ २० लाख सहित नगर क्षेत्रभित्रका ३१ वटा योजनामा ३ करोड ६६ लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ । यी योजनाहरु सम्पन्न हुँदा नगरका ३ हजार घरधुरी प्रत्यक्ष लाभन्वित हुने छन् ।

विद्युत तथा बैकल्पिक उर्जा :

- नगरका सबै बस्तीहरुमा राष्ट्रिय प्रशारणको विद्युत लाईन पुऱ्यान बाँकी वडा नं ७ मजुवा, तोप्लाड, चिसापानी र वडा नं. ९ को बाजाघाट मा यसै आर्थिक वर्ष भित्र विद्युत सेवा पुऱ्याउने गरी योजना संचालन भईरहेका छन् । आगामी आ.ब.मा सबै नगरवासीमा विद्युत सेवाको पहुँच पुगेको हुनेछ ।
- **हाम्रो रहर - उज्यालो शहर** अभियान अन्तर्गत राजमार्ग क्षेत्रका मुख्य बजार लगायतका क्षेत्रमा सौर्य उर्जाको प्रयोग गरी सडक बत्ती जडान गर्ने कार्य प्रक्रिया शुरु गरिएको छ । आ.ब.०७५/७६ भित्र खानीखोला, नौविसे र धार्के बजारमा सौर्य बत्ति जडान गर्ने कार्यक्रमको लागि बजेट विनियोजन गरिएको छ । नगरका अन्य स्थानमा समेत यो कार्यक्रम संचालन गर्न बैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रसंग सहकार्य गरिनेछ ।
- सुधारिएको चुल्हो, सौर्य उर्जा प्रविधि जडान, बायो ग्यास जडान राष्ट्रिय ग्रामीण तथा नवीकरणीय उर्जा कार्यक्रम अन्तर्गत बजेट विनियोजन गरिएकोछ । बैकल्पिक उर्जाको प्रयोग गरी वातावरण संरक्षणमा सहयोग पुग्ने यस्ता कार्यक्रम संचालनमा जोड दिईनेछ ।

भवन तथा शहरी विकास :

- व्यवस्थित नगरको लागि सार्वजनिक तथा निजी घर निर्माण गर्दा राष्ट्रिय भवन मापदण्ड एवं संहिता पूर्ण पालना गराईनेछ । सबै प्रकारका घर नक्सा पास गर्ने कार्यलाई अनिवार्य गरिनेछ । २०७४ असार मसान्त भन्दा अगाडी नक्सापास नभई निर्माण भएका सबै प्रकारको घरहरुलाई कानून अनुसार अभिलेखीकरण र नियमित गरिनेछ ।

- नगर तथा वडा कार्यालयहरूको भवन संघ र प्रदेश सरकारको सहयोगमा निर्माण कार्य अगाडी बढाईनेछ । त्यसको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ । निर्माणाधिन एवं अधुरा रहेका सामुदायिक भवनहरूको निर्माण कार्य सम्पन्न गरी उपयोगमा ल्याईनेछ ।

अन्य पूर्वाधार विकास तथा लागत साभेदारी

- सडक, खानेपानी, सिंचाई लगायतका ससाना पूर्वाधारका कार्यक्रमहरूमा लागत साभेदारीको आधारमा कार्यक्रम संचालन गर्न रु.५० लाख विनियोजना गरिएको छ ।
- बस्ती स्तरका न्यून लागत लाग्ने तर नगरी नहुने प्रकृतिका अधुरा एव क्रमागत योजनाहरू वास्तविक आवश्यकता पहिचानको आधारमा कार्यान्वयन गर्न हरेक वडाहरूलाई ३ लाखका दरले रु.२७ लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
- वडा स्तरमा रहेका सडकहरू मनसुनका कारण हुने सवारी आवागमनमा हुने कठिनाई र मुख्य सडकहरूको मर्मत सम्भार कार्य वडाबाटै छनौट संचालन गर्न प्रति वडा ३ लाखका दरले २७ लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
- नगरक्षेत्र भित्र रहेका ससाना पूर्वाधार मर्मत सम्भार तथा क्रमागत योजनाहरू सम्पन्न गर्न रु. ८० लाख विनियोजन गरिएको छ ।
- राष्ट्रिय राजमार्गको पैदल यात्रुको आवागमनलाई सहज बनाउन एवं दुर्घटना न्यूनीकरणको लागि सडक पेटी निर्माण गरिनेछ ।

पुर्ननिर्माण :

- विकासकारी भुकम्पवाट क्षतिग्रष्ट निजी घरहरूको पुर्ननिर्माण अभियानलाई तिब्रता दिन राष्ट्रिय पुर्ननिर्माण प्राधिकरणलाई सहयोग र सहजीकरण गरिनेछ । घर निर्माण गर्न आवश्यक पर्ने निर्माण सामग्री सहज र सर्वसुलभ रूपमा उपलब्ध गराउन निर्माण व्यवसायी एवं आपूर्तिकर्तासंग समन्वय गरिनेछ ।

वन तथा वातावरण र भूसंरक्षण :

- औद्योगिक क्षेत्रको प्रदुषणवाट कृषि तथा मावन जीवनमा परेको असर विश्लेषण गर्न औद्योगिक प्रदुषण परिक्षण गरिनेछ । प्रदुषण न्यूनीकरणको लागि कानूनी मापदण्डको परिपालना र आधुनिक प्रविधिको जडान गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।

- जलवायू परिवर्तनले वातावरण लगायतका क्षेत्रमा पारेको असरका सम्बन्धमा विद्यालय वातावरण शिक्षा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- वातावरणीय सरसफाई, वातावरण मैत्री प्रविधिको प्रयोगमा प्रोत्साहन वातावरणसंग सम्बन्धित लैङ्गिकमैत्री कार्यक्रम, हरित शहर निर्माणको लागि जनचेतना कार्यक्रमलाई प्राथमिकतामा राखिएको छ । सडक, पुल, भवन, विद्युतिकरण जस्ता भौतिक पूर्वाधारहरूको निर्माण गर्दा वातावरण मैत्री विकास रणनीति अवलम्बन गरिनेछ । वातावरण संरक्षण र विपद् व्यवस्थापनलाई विकास कार्यक्रममा मूलप्रवाहीकरण गरिनेछ ।
- नाङ्गा डाडा र वन पातलो भएका स्थानहरूमा हावापानी र भूगोल अनुकूलका छिटो बढ्ने र उपयोगी प्रकारका बोट विरुवा एवं जडिबुटी रोप्ने कार्यक्रम गरिनेछ ।
- घर परिवारमा कम्तिमा एउटा बहुवर्षिय रुख रोप्ने, शौचालयको प्रयोग गर्ने, घर आगनमा फलफूलका विरुवा रोप्ने, पानी शुद्धिकरणको व्यवस्था गर्ने जस्ता सूचकहरू पुरा गरी धुनिवेशीलाई वातावरण मैत्री नगरको रूपमा विकास गर्न प्लाष्टिक मुक्त नगर बनाउने अभियान अन्तर्गत नमूनाको रूपमा एक वडामा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

विपद् व्यवस्थापन:

- नेपाल भुकम्प, बाढी, पहिरो, आगालागी, हावाहुरी, चट्याङ, खडेरी, महामारी हैजा, बर्डफ्लु, स्वाईनफ्लु जस्ता प्रकोपका कारण उच्च विपद् जोखिम रहेको छ । यस नगरक्षेत्रका संभावित विपद् जोखिम न्यूनीकरणको लागि रोगथाम, अल्पीकरण र न्यूनीकरण र विपद् व्यवस्थापनको लागि पुर्वतयारी, प्रतिकार्य र पुर्नलाभ योजना समावेश गरी नगरस्तरीय विपद् व्यवस्थापन योजना तयार गरिनेछ ।
- हाईवे क्षेत्रमा हुने दुर्घटनाबाट हुन सक्ने क्षति न्यूनीकरणको लागि जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र सुरक्षा निकायहरूसंगको सहकार्यमा आपतकालिन खोज, उद्धार, राहत कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- सम्भाव्य विपद् जोखिम न्यूनीकरणको लागि यूवाहरूलाई खोज, उद्धार सम्बन्धी स्वयंसेवक तालिम दिई हरेक वडामा आकस्मिक उद्धारकर्ता समुह तयार गरीनेछ ।
- आगालागी, चट्याङ, बाढी पहिरो जस्ता विपद्जन्य घटनाबाट मानवीय तथा घर गुमाएका परिवारलाई आपतकालिन राहत स्वरुप बढीमा रु. १० हजार सम्म दिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

- राजमार्ग, औद्योगिक क्षेत्र र घनाबस्तीहरूमा आगालागीको उच्च जोखिममा रहेकोले सम्भाव्य जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको लागि दमकल र एम्बुलेन्स सेवा संचालनको लागि ६० लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ । यो उद्योगी व्यवसायी, निजी क्षेत्र, व्यापारिक वर्ग र समुदायसंग सहकार्यमा छुट्टै कोष खडा गरी दमकल र एम्बुलेन्स संचालनको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- विपद् व्यवस्थापन कोष स्थापनाको लागि रु. १० लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

शिक्षा

- नगरको शैक्षिक सुधार योजना अनुसार नगरले प्रधानाध्यापक र प्रधानाध्यापकले शिक्षकसँग कार्यसम्पादन करार गरी प्रत्येक शिक्षक १० देखि ४ बजे विद्यालयमा र ४५ मिनेट कक्षाकोठामा रहने अवस्था सहित मासिक प्रगति र आचारसंहिता एवं सिकाउ उपलब्धी विप्लेषण गरिनेछ । विद्यालयहरूमा विद्युतिय हाजिरी र अन्य तोकिएको सूचकको आधारमा मुल्याङ्कन गरिनेछ । सोको आधारमा विद्यालय र शिक्षकलाई कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन रकम उपलब्ध गराईनेछ ।
- भर्ना भएका विद्यार्थीहरूको उपस्थितिलाई नियमित गर्न विद्यार्थी, अभिभावक, शिक्षकहरूलाई समावेस गरी विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ॥
- विद्यार्थी स्वास्थ्य परिक्षण र बाल मनोपरामर्श प्रदान सहित विद्यार्थीको अवस्था अध्ययन, वास्तविक समस्या पहिचान गरी उपचारात्मक शिक्षण गरिनेछ ।
- प्रविधिमैत्री शिक्षण सिकाई मार्फत शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्न नमूना विद्यालयहरू छनौट गरी विज्ञान प्रविधि प्रयोगशाला, कम्प्युटर, ईन्टरनेट, कनेक्टीभिटी इक्युपमेन्ट, ई-पुस्तकालय व्यवस्थापन गरिनेछ । जसको लागि ४४ लाख ५० हजार विनियोजन गरिएको छ ।
- विद्यालयका प्रधानाध्यापकहरूसंग नियमित बैठक गरी निरन्तर सुधारका योजनाहरू कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्न विद्यालयको दरबन्दी पुनरावलोकन गरिनेछ । आवश्यकताको आधारमा स्थानीय सरकार संचालन ऐन अनुसार विद्यार्थी शिक्षक अनुपातमा शिक्षक तथा कर्मचारीहरूको दरबन्दी मिलान गरिनेछ ।

- विद्यार्थीहरूलाई सामुदायिक विद्यालयतर्फ आकर्षित गर्न साथै विद्यालय छोड्ने दर शुन्यमा भार्ने लक्ष्यको साथ परिक्षणको रूपमा आ.ब.०७५/७६ मा कुलचन्द्र आधारभुत विद्यालयमा दिवा खाजा कार्यक्रम संचालनमा सहयोग गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- धुनिवेशी क्याम्पसको भवन निर्माण गर्न ३० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु । यस्तै चालु आ.ब. निर्माण कार्य सम्पन्न हुन नसकेको मछिन्द्र मा.वि. लाई चालु आ.बको उक्त योजनामा खर्च हुन बाँकी रकमलाई जिम्मेवारी सारी खर्च गर्न आगामी आ.ब.को लागि २५ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- शिक्षा तर्फ आ.ब. २०७५/७६ मा कुल ११ करोड ४९ लाख ८० हजार बजेट प्रस्ताव गरिएको छ ।

खेलकुद

- राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक रुपान्तरणमा यूवावर्गको साहस, सृजनशीलता, सिक्ने क्षमता, उच्च आत्माविश्वासको कारण राष्ट्र निर्माणको महत्वपूर्ण श्रोतको रूपमा मानिएकोछ । राष्ट्रको लागि खेलकुद, स्वस्थ जीवनको लागि खेलकुद भन्ने राष्ट्रिय अभियानलाई टेवा पुऱ्याउन नगरस्तरमा राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड, धुनिवेशी मेयर कप फूटवल प्रतियोगिता संचालन गरिनेछ । यस नगरका यूवाहरूलाई राष्ट्रिय, अन्तराष्ट्रिय प्रतिष्पर्धीमा सहभागि हुन नगद प्रोत्साहनको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिन बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
- विद्यालय स्तरमा खेलकुदका विभिन्न विधाहरु भलिबल, तेक्वान्दो, टेवलटेनिस, क्रिकेट, जुडो, फुटवल लगायतका प्रतियोगिताहरु संचालन गरिनेछ ।
- धुनिवेशी नगरको मुख्य खेलकुद मैदानको रूपमा भुवनेश्वरी खेलमैदान (पुरानो धार्के) को पूर्वाधार निर्माणको लागि २० लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
- विभिन्न वडाहरुमा खेलकुद पूर्वाधारहरु बनाउन बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
- खेलकुद क्षेत्रमा विकास क्षेत्रमा कुल ३७ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

स्वास्थ्य :

- “हरेक नागरिक स्वास्थ्य नागरिक” को लागि सबै नागरिकलाई गुणस्तरीय आधारभुत स्वास्थ्य सेवाहरु निशुल्क रूपमा उपलब्ध गराउने कार्यक्रम अन्तर्गत निशुल्क औषधी वितरण, सुत्केरी आमा र शिशुलाई न्यानो भोला वितरण, गर्भवति परिक्षण र संस्थागत

सुत्केरी गर्ने महिलाहरुलाई नगद प्रोत्साहन गर्ने र स्वास्थ्य केन्द्रहरुमा आउने सबै नागरिकहरुको निशुल्क स्वास्थ्य परिक्षण गर्ने कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिईएको छ ।

- रगत , दिसापिसाव, खकार लगायतको जाँचको लागि नौविसे र छत्रेदउराली स्वास्थ्य चौकीमा ल्याव संचालनमा ल्याइनेछ । यस प्रयोजनको लागि २ जना ल्याव टेक्निसियन करारमा भर्ना गरिनेछ ।
- यस नगरको ग्रामीण स्तर स्वास्थ्य सुविधा पुऱ्याउन महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेका महिला स्वयंसेविकाहरुको कामको उच्च मुल्याङ्कन गर्दै हाल दिईदै आएको मासिक खाजा भत्तामा रु. ३०० थप गरी १३०० पुऱ्याईएको छ । ६० वर्ष उमेर पुरा भएका महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुलाई उहाँहरुले गरेको कामको उच्च कदर गर्दै विशेष सम्मान सहित विदाई गर्दै रिक्त हुने स्थानमा सम्बन्धित क्षेत्रमा काम गर्न उत्सुक स्वयंसेवी भावना, उच्च कार्यउत्प्रेरणा भएका महिलाहरुलाई कार्यजिम्मेवारी दिने व्यवस्था गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्र भित्रका विरामीहरुलाई स्वास्थ्य संस्थासम्म लैजानको लागि निजी क्षेत्रसंगको सहकार्य र साभेदारीमा एम्बुलेन्स सेवा संचालन गरिनेछ ।
- नसर्ने असाध्य रोगहरु मुटुरोग क्यान्सर, मृगौला रोगीहरुको लागि विगत देखिनै दिईदै आएको विपन्न नागरिक औषधी उपचार सहायता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईएको छ । यसको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ
- इटा उद्योग, सामुदायिक विद्यालय एवं घनाबस्ती भएका क्षेत्रहरुमा स्वास्थ्यकर्मीहरुबाट स्वास्थ्य शिक्षा र स्वास्थ्य शिविरहरु संचालन गरिनेछ ।
- किशोर किशोरी कार्यक्रम अन्तर्गत महिनावारी स्वास्थ्य व्यवस्थापनको लागि सेवा आवश्यक हुने विद्यालयहरुमा स्यानेटरी प्याड वितरणको लागि विद्यालय स्तरमा कोष खडा गर्न बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
- वडा नं. ९ को कानाकोट मजुवाको शहरी स्वास्थ्य क्लिनिकको पूर्वाधार विकासको लागि रु. २५ लाख विनियोजन गरिएको छ । पूर्वाधार तयार भएका स्थानहरुमा खोप भवन निर्माण गर्न रु.६ लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
- स्वास्थ्य क्षेत्रको कार्यक्रम तर्फ कूल १ करोड ८१ लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

साभेदारी तथा समपुरक कार्यक्रम

- खानेपानी, उच्च प्रविधियुक्त सिंचाई, उर्जा, सडक, कल्भर्ट, पुल, पर्यटन, सामुदायिक भवनहरु, फोहोरमैला व्यवस्थापन, वारुण यन्त्र, कृषि उपज संकलन तथा प्रशोधन केन्द्र लगायतका योजनाहरु संघीय सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने विशेष अनुदान र समपुरक अनुदान बाट साभेदारीमा कार्यान्वयन गरिनेछ। उक्त कार्यक्रमको लागि नगरबाट गर्नुपर्ने साभेदारीको लागि रु. ३ करोड बजेट विनियोजन गरेको छु। यस कार्यक्रम अन्तर्गत केन्द्र, प्रदेश र नगरको साभेदारीबाट रु. ७ करोड ५० लाख बराबरको बजेट कार्यान्वयन हुने अपेक्षा गरेको छु।

लक्षित समुदायको सशक्तिकरण, सवलीकरण एवं मूलप्रवाहीकरण

बालबालिका

- बालबालिकाहरुको क्षमता पहिचान, संरक्षण र प्रष्फुटनको लागि बालक्लवहरु गठन गरिनेछ। बालबालिकाको लागि बालक्लवहरुको संस्थागत क्षमता विकास, बालअधिकार सम्बर्धन कार्यक्रम, बालविवाह विरुद्धको अभियान, ज्यादति विरुद्धको अभिभावकीय उद्बोधन कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ।
- औद्योगिक, व्यापारिक एवं सेवा क्षेत्रमा रहेको निकृष्ट बालश्रमको प्रयोगलाई निरुत्साही गरिनेछ।
- धुनिवेशी नगरलाई बालमैत्री नगर बनाउन बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यक्रमहरुले तोकेका संस्थागत विकास, बालविकास, बाल बचाउका, बालसहभागिता, बाल संरक्षणका सूचक पुरा गर्ने गरी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। आगामी आ.ब.मा वडा नं. ९ लाई बालमैत्री वडा घोषणा गरिनेछ।

महिला

- महिलाहरुको क्षमता अभिवृद्धिको लागि व्यक्तित्व विकास प्रशिक्षण कार्यक्रम, संस्थागत विकास सामुदायिक गतिशिलता कार्यक्रम, समबिकास सहकार्य कार्यक्रम, महिला कानूनी अधिकार संबन्धि तालिम कार्यक्रम, व्यवसायिक समुह विकास र परिचालन कार्यक्रम, मनोसामाजिक विमर्श केन्द्र स्थापना, निरन्तरता र महिला सस्थालाई कार्यक्रम अनुदान

कार्यक्रम, अपत्कालिन संरक्षण सेवामा महिला समुह पचालन कार्यक्रम जस्ता कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

- संघीय शासन व्यवस्था लागु भएपछि संघ, प्रदेश एवं स्थानीय तहका निजामति सेवा, शिक्षा सेवा लगायत अन्य सरकारी सेवाहरुमा ठूलो संख्यामा रोजगारी सृजना हुने अवस्था देखिएको हुँदा सरकारी सेवाप्रति आकर्षण बढाउन लोक सेवा आयोगको पाठक्रममा आधारित युवा लक्षित प्रशिक्षण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- एकल महिला, हिंसापिडित, वृद्ध र असाहय विपन्न महिलाहरुलाई सामाजिक संरक्षणको प्रत्याभूतिको लागि क्षमता अभिवृद्धि, आय आर्जन अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । यसको लागि रु. १० लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

जेष्ठ नागरिक एवं फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरु

- जेष्ठ नागरिकको अनुभव, ज्ञान सीप सामाजिक तथा आर्थिक रुपान्तरणको लागि महत्वपूर्ण हुने भएकोले अन्तरपुस्ता सीप तथा ज्ञान हस्तान्तरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, हिंसा एवं दुर्व्यवहारमा परेका वर्ग एवं समुदायका नागरिकलाई सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभूति दिन, मनोरन्जन, भेटघाट एवं एकिकृत सेवा प्रवाहको लागि धुनिवेशी ३ मा विश्राम घर को निर्माण थालनी गरिनेछ । अन्य घना बस्ती भएका क्षेत्रमा दिवा सेवा केन्द्र स्थापनाको लागि अध्ययन गरिनेछ ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई सीप मूलक तालिम कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

दलित, आदिवासी जनजाति लक्षित कार्यक्रमहरु :

- बस्ती स्तरको योजना तर्जुमा प्रक्रियामा दलित, आदिवासी जनजातिहरुको सहभागिता सुनिश्चिता गरिएको छ । आदिवासी जनजातिहरुको भाषा, कला, संस्कृति संरक्षण र सवर्द्धन गर्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । यसको लागि १० लाख बजेट विनियोजन गरिएको छ

गैर सरकारी संस्था :

- आर्थिक सामाजिकमा टेवा पुऱ्याउन सहयोगीको रुपमा रहेका गैर सरकारी संस्थाहरुलाई विकास साभेदारको रुपमा परिचालन गरिनेछ । गैर सरकारी संस्थाका क्रियाकलपाहरु

पारदर्शी, जवाफदेही र नागरिकमैत्री बनाईनेछ । नगरक्षेत्र भित्र संचालन भित्र नगरपालिकावाट स्वीकृति लिएर मात्र कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ । गैर सरकारी संस्थावाट संचालन हुने कार्यक्रमहरूलाई नगरको अनुगमन प्रणालीमा आवद्ध गरिनेछ । गैर सरकारी संस्थाहरूको तर्फवाट दाताहरूको सहयोगमा कार्यक्रम संचालन गर्न पेश भएको कुल बजेट ५८ लाख १६ हजार रहेको जानकारी पेश गरेको छ ।

सार्वजनिक सम्पत्ति संरक्षण

- सरकारी, सार्वजनिक जग्गाहरूको अतिक्रमण रोक्ने विषय राष्ट्रिय प्राथमिकमा परेको छ । नगरक्षेत्र भित्र रहेका सार्वजनिक तथा सरकारी जग्गाहरूको खोजी, पहिचान गर्न मालपोत तथा नापी कार्यालयहरूको सहयोग लिई साधसिमाना छुट्टाई संरक्षण गरिनेछ । यस कार्यको लागि रु. १० लाख विनियोजन गरिएको छ ।

सूचना तथा संचार

- नगरको सार्वजनिक सेवा प्रवाह, विकास निर्माणका गतिविधि सम्बन्धित सूचना , जानकारी एवं तथ्याडहरूमा नगरवासीको पहुँच बढाउन वेवसाईट, गुनासो सुभाब सप्रेसन गर्न सकिने व्यवस्था सहितको मोवाईल एप्सको प्रभावकारी रुपमा अध्यावधिक गर्ने व्यवस्था गरिनेछ । रेडियो, छापा मिडिया, अनलाईन, टेलिभिजन लगायत आमसंचार माध्यमहरूसंग विकास गतिविधि संप्रेसनका साथै सूचना तथा सन्देश प्रकाशन एवं प्रशारणमा सहकार्य गरिनेछ । जनप्रतिधिसंग नियमित प्रत्यक्ष सम्बाद र सम्पर्कको लागि रेडियो तथा टिभि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । यसको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
- संचार क्षेत्रको विकासको लागि संचारकर्मी र संस्थाहरूको सहकार्यमा साभेदारी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- नगरबाट निर्मित ऐन, नियम, कार्यविधि, निर्देशिका लगायतका कानूनहरू स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन गरिनेछ ।

शासकीय सुधार कार्यक्रम

- नगर कार्यपालिकाको कार्यालय र वडा कार्यालयको कार्यप्रभावरिता अभिवृद्धि एवं विद्युतीय शासन कार्यक्रमको शुरुवात गर्न सर्भर स्थापना, ईन्टरनेट सहितको, नेटवर्किङ , मोवाईल एप्स एवं वेवसाईटहरूको प्रयोग, सफ्टवेयरहरूको विकास र प्रयोगमा जोड दिईनेछ । यसको

लागि आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गरी वडा नं. ७ र ८ लाई ई-सरकार सेवा उपलब्ध वडाको रूपमा विकास गरिनेछ ।

- सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीको विवरण अनलाईन बनाईसकिएको छ । सामाजिक सुरक्षा वितरण प्रणालीलाई अझ व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन बैकिङ प्रणालीमा लगिनेछ ।
- नगर कार्यापालिको सेवा प्रभावको अवस्था, सेवाप्रदायक गर्ने अधिकारी र सेवाग्राहीको व्यवहार सुक्ष्म निगरानीको लागि सिसि क्यामेरा जडान गरी सकिएको छ । यो नेटवर्कलाई वडा कार्यालयसंग क्रमश आवद्ध गर्दै लगिनेछ ।
- राजमार्ग क्षेत्रको सडक सुरक्षाको लागि ट्राफिक प्रहरी कार्यालयको सहकार्यमा मुख्य बजार केन्द्रमा सिसि क्यामेरा जडान गरिनेछ ।
- तथ्याडमा आधारित विकास कार्यक्रमहरु संचालन गर्न आवश्यक सूचना तथा विवरणहरु संलकन गर्ने तथा स्वचालित अनलाईन प्रणालीमा आधारित नगरप्रोफाईल निर्माण गर्ने कार्य प्रारम्भ गरिसकिएको छ । नगरको घरधुरीसंग र घरधुरीको नगरसंगको सम्पर्क, समन्वय र सहकार्यको आधार तयार हुने विश्वास लिईएको छ ।
- नगरको सेवा प्रवाहलाई स्वच्छ, जवाफदेही, प्रभावकारी र परिणाममुखी र नागरिक मैत्री गराईनेछ ।
- सबै वडा कार्यालय र नगर कार्यपालिकाहरुमा नागरिक बडापत्र अद्यावधिक गरी राखिनेछ ।
- जनप्रतिनिधिहरुको काम कारवाहीलाई प्रभावकारी एवं जनमुखी बनाउन क्षमता विकास कार्यक्रम तथा अनुभव आदानप्रदान कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । जसको लागि आवश्यक बजेट विनियोज गरिएको छ ।
- एवं कर्मचारीहरुको ज्ञान, सीप र क्षमता विकास गर्न कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ । कर्मचारीहरु मनोबल र कार्यउत्प्रेरणा अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- कार्तिक मसान्त भित्र योजनाहरुको डिपिआर तयार गर्ने, उपभोक्ता समिति गठन गर्ने सम्झौता गर्ने, टेन्डर मार्फत कार्यान्वयन गरिने योजनाहरुको सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- बजेट कार्यान्वय कार्यक्रम योजना सहितको कार्यतालिम तयार गरी २०७५ श्रावण १५ भित्र वडा कार्यालयहरुलाई बजेट कार्यान्वयन मार्गदर्शन प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

- उपभोक्ता समिति मार्फत गरिने योजनाहरुको संम्भौता कार्तिक मसान्त भित्र नभएमा बैकल्पीक खरिद प्रक्रियावाट योजनाहरुको कार्यान्वन गर्ने वा सो हुन नसकेमा हिउदे नगरसभावाट योजना तथा कार्यक्रम परिवर्तन गर्ने गरी उपभोक्ता समिति गठन तथा संचालन कार्यविधि परिमार्जन गरिनेछ ।
- नगरको सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी बनाउन सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण तथा सार्वजनिक परिक्षण कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- भ्रष्टचारजन्य क्रियाकलपाहरुमा शुन्य सहनशीलता नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- स्थानीय तहका अधिकार क्षेत्र भित्रका आवश्यक कानूनहरु निर्माण गर्दै लगिनेछ ।
- व्यवस्थित नगर विकासको लागि विकासको दुरदृष्टी, लक्ष्य, उदेश्य,रणनीति, क्षेत्रगत नीति र प्राथमिकता सहितको आवधिक विकास योजना निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।

आदरणीय अध्यक्षजू

अब म बजेट विनियोजन र श्रोत व्यवस्थापनको अनुमान प्रस्तुत गर्न चाहान्छु ।

आगामी आर्थिक वर्षका नीति, कार्यक्रम र आयोजना कार्यान्वयन गर्न रु.५४ करोड ४९ लाख ०१ हजार विनियोजन गरेको छु । कुल विनियोजन मध्ये चालु खर्च तर्फ २५ करोड ६६ लाख १३ हजार अर्थात कुल विनियोजनको ४७.०९ प्रतिशत र पूँजीगत तर्फ २८ करोड ८२ लाख ८८ हजार अर्थात कुल विनियोजनको ५२.९१ प्रतिशत विनियोजन गरिएको छ ।

चालु खर्च तर्फ विनियोजन गरिएको रकममा संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने जेष्ठ नागरिक तथा दिर्घ सेवा सम्मान कार्यक्रमको रु.५ करोड १० लाख, शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि प्राविधिक तथा महिला तथा वालवालिका कार्यक्रम तर्फका कर्मचारीहरु तलब, भत्ता लगायतका सुविधाको लागि संघीय सरकारबाट प्राप्त सशर्त अनुदान ११ करोड ०१ लाख ७० हजार र नगर कार्यपालिका तथा वडा कार्यालयतर्फ कर्मचारीहरुको तलब भत्ता र सुविधा एवं सेवा प्रवाहको लागि चाहिने प्रशासनिक खर्च रु.९ करोड ५४ लाख ३९ हजार समावेस भएको छ ।

अगामी आर्थिक वर्षको लागि अनुमान गरिएको खर्च व्यहोर्ने श्रोत मध्ये संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तीय समानिकरण अनुदान रु.१६ करोड १५ लाख, सशर्त अनुदानरु. १७ करोड ६९ लाख, राजश्व बाँडफाँडबाट रु.६ करोड ६१ लाख ६७ हजार एवं प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने समानिकरण अनुदान ८० लाख ९२ हजार, सशर्त अनुदान रु. १ करोड ८५ लाख ७० हजार, प्रदेश कानून अनुसार

नगरपालिकाले संकलन गरी नगरलाई प्राप्त हुने राजश्व बाँडफाँड रु.३ करोड २० लाख, सडक बोर्ड नेपालबाट प्राप्त हुने रु.२५ लाख, नगरपालिकाको आन्तरीक राजश्व ५ करोड ७७ लाख ११ हजार र चालु आ.ब. २०७४/७५ को विनियोजनबाट बचत हुने अनुमानित रकम रु २ करोड १४ लाख ६१ हजार बाट व्यहोरिने अनुमान छ ।

आदरणीय अध्यक्षज्यू

अब म राजश्व र कर प्रशासन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

- नगरपालिकाको विकास निर्माण तथा सेवा प्रवाहको लागि आवश्यक हुने वित्तीय श्रोतमा संघीय सरकारको अनुदान, प्रदेश सरकारको अनुदान र आफ्नो आन्तरीक राजश्व मुख्य रहेका छन् । तिव्रतर विकासको नगरबासीको आकांक्षालाई पुरा गर्न संघीय र प्रदेश अनुदानले मात्र पुरा हुन सक्ने देखिदैन । अतः विकासको लागि चाहिने बजेट न्यूनतालाई परिपुर्ति गर्ने महत्वपूर्ण आधार आन्तरीक आय रहेको छ । जति धेरै आन्तरीक आय वृद्धि गर्न सकियो, सोही अनुपातमा विकास आकांक्षा संवोधन गर्न सक्ने देखिन्छ ।
- स्थानीय तहका वित्तीय अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा विगतका दर, छिमेकी स्थानीय तहको दर, अन्य स्थानीय तह, संघीय सरकार र प्रदेश सरकारका नीतिहरूको विश्लेषण र स्थानीय राजश्व परामर्श समितिको सिफारीस समेतको आधारमा कर, दस्तुर, शुल्क, महशुल प्रस्ताव गरिएको छ ।
- प्रदेश र नगरपालिकाको दोहोरो अधिकार क्षेत्र भित्रका कर निर्धारण र बाँडफाँड सम्बन्धमा प्रदेश आर्थिक विधेयकको प्रस्ताव अनुसार करका दर तथा संलकन विधि निर्धारण गरिएको छ ।
- नदीजन्य पदार्थ ढुङ्गा, गिट्टी, ग्राभेल, बालुवा, वेसको घाटगद्दी र निकासी शुल्क साथै सडक पूर्वाधार उपयोग शुल्क ठेक्कापट्टा प्रणालीबाट गर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।
- वार्षिक २० हजार भन्दा कम व्यवसाय कर तिर्ने साना करदातालाई असोज मसान्त सम्ममा एकमुष्ट कर दाखिला गरेमा लाग्ने राजश्वमा १० प्रतिशत छुट दिईनेछ ।
- वार्षिक १ लाख भन्दा बढी व्यवसाय कर तिर्ने करदाताको सुविधालाई मध्यनजर गरी बढीमा ३ किस्ता सम्मका रकम तिर्न सक्ने व्यवस्था गरिनेछ । यसरी कर तिर्ने समय कार्तिक मसान्त, फागुन मसान्त र जेष्ठ मसान्त कायम गरिएको छ ।

- आगामी आर्थिक वर्षमा नगरको राजश्व नीति, सम्भाव्य क्षेत्रहरु सहितको दायरा र दरको सम्बन्धमा अध्ययन गरिनेछ ।
- भुकम्प पिडित लाभग्राहीहरुले नगरक्षेत्र भित्र घर निर्माण गर्दा १ हजार वर्ग फिट सम्मका घरको नक्सा पास गर्दा लाग्ने शुल्क शतप्रतिसत छुट दिने नीतिलाई आगामी आर्थिक वर्षमा समेत निरन्तरता दिईएको छ ।
- राजश्व संकलनलाई प्रभावकारी बनाउने, चुहावट नियन्त्रण गर्ने र रिपोर्टिङ प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउन राजश्व व्यवस्थापन सफ्टवेयर कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- २०७४ असार मसान्त अगाडी बनेका तर घरनक्सा स्वीकृत नगरी बनेका घरधुरीहरुलाई घरको नक्साविहिन हुने अवस्था हटाउन र घरको सम्पत्तिवाट लाभलिने अवस्थावाट बन्चित हुन नपरोस भन्ने उदेश्यले सबै प्रकारका घरहरुलाई नियमित र अभिलेखीकरण गरिनेछ । त्यसको लागि आगामी वर्षको श्रावण १ देखि मंसिर मसान्त सम्म नियमित तथा अभिलेखीकरणको लागि आउने घरहरु मध्ये २०७० श्रावण देखि २०७४ असार मसान्त सम्मका निर्माण भएका घरहरुलाई ६० देखि ८० प्रतिशत सम्म र २०६० श्रावण देखि २०७० सम्म निर्माण भएका घरधुरीलाई ८५ देखि ९० प्रतिशत र सो भन्दा पहिला बनका घरधुरीलाई शतप्रतिशत नियमित तथा अभिलेखिकरण दस्तुर छुट दिने व्यवस्था मिलाएको छु ।

आदरणीय अध्यक्षज्यू

बजेटको क्षेत्रगत बाँडफाँड, आर्थिक विधेयक, विनियोजन विधेयक, गत आर्थिक वर्षको यथार्थ खर्च, चालु आ.व.को संसोधित अनुमान र अन्य विवरणहरु अनुसूचीमा समावेस गरी पेश गरेको छु ।

अन्तमा,

यो बजेट निर्माण गर्न नगरप्रमुखज्यूबाट प्राप्त मार्गदर्शन सुभाबको लागि हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु । यसैगरी वडाअध्यक्षज्यूहरु, कार्यापालिकाका सदस्यज्यू र नगरसभाका सदस्यज्यूहरु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू लगायत सबै कर्मचारीहरु, विभिन्न राजनैतिक दलका नेताहरु, समाजका प्रतिष्ठित व्यक्तिहरु निजी क्षेत्रका उद्यमी व्यवसायीहरु, नागरिक समाज, संचार क्षेत्र लगायत समाजका सबै पक्षवाट सहयोगको सरद्धान गर्दै धन्यवाद व्यक्त दिन चाहान्छु । यसरीनै बजेट कार्यान्वयनमा सम्बद्ध सबै पक्षको सहयोग प्राप्त हुने अपेक्षा गरेको छु ।

धन्यवाद